

Jeugdvriendelijke leefbare buurten

Inspiratie en handvatten uit het uitwisselingsprogramma CoNeCtYVe

Jeugdriendelijke leefbare buurten

Inspiratie en handvatten uit het uitwisselingsprogramma CoNeCtYVe

Kinderen en jongeren hebben behoefte aan – en recht op – een jeugdriendelijke, leefbare omgeving die aansluit bij hun behoeften. Hun omgeving heeft invloed op hun gezondheid, veiligheid, sociale leven en kansen. Het is belangrijk dat deze uitnodigt tot bewegen, verbinden, inclusie en participatie en dat kinderen en jongeren kunnen, willen en mogen gebruik maken van de publieke ruimte. Dit rapport biedt inspiratie en handvatten om daar op lokaal niveau invulling aan te geven, aan de hand van praktijkvoorbeelden en onderzoek die tijdens de uitwisseling aan bod kwamen.

Aanleiding

Een jeugdriendelijke leefbare omgeving is nog niet overal en altijd vanzelfsprekend, blijkt uit de ervaringen van Netwerk Jeugdriendelijk uit Vlaanderen en Child Friendly Cities Initiative Nederland. Ruimte en middelen zijn vaak schaars. Daardoor krijgen de belangen en noden van kinderen en jongeren niet altijd een volwaardige plek. Daarnaast is de buurt een plek die zowel beheerst wordt door nationale wetgeving, lokale regelingen en zeer plaatselijke verhoudingen als door verschillende diensten naast elkaar. Dat betekent dat de buurt de verantwoordelijkheid noch het resultaat is van één dienst of groep en dus om samenwerking vraagt. Tot slot blijkt uit de praktijk dat kinderen en jongeren weliswaar ervaringsdeskundig in hun leefwereld zijn, maar veelal nog geen volwaardige en vaste gesprekspartner zijn als het gaat om de invulling van die omgeving.

Deze vaststellingen vormden de aanleiding voor het uitwisselingsprogramma CoNeCtYVe – anderhalf jaar lang ontmoeten en uitwisselen tussen Vlaamse en Nederlandse gemeenten, samenwerkingspartners uit het veld en onderzoekers. De uitwisseling is een initiatief van Netwerk Jeugdriendelijk en Child Friendly Cities Initiative Nederland en kwam tot stand met medewerking van Stad Gent, Gemeente Apeldoorn, HOGENT, University of Applied Sciences HAN en Ruimte voor de Jeugd. Ook het Vlaamse Departement Cultuur, Jeugd en Media en het Nederlandse Ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport waren betrokken.

Thema en opzet uitwisseling

De volgende vraag stond centraal tijdens de uitwisseling:

Wat zijn werkzame elementen van jeugdriendelijke, leefbare buurten die uitnodigen tot **bewegen, verbinden, inclusie en participatie?**

Om hier zicht op te krijgen, kwamen tijdens de uitwisseling verschillende lokale en bovenlokale voorbeelden aan bod op het gebied van beleid, praktijk en onderzoek, uit Vlaanderen en Nederland.

Conclusie

Uit de uitwisseling volgen verschillende werkzame elementen. Deze vallen uiteen in drie rode draden.

1. **Jeugdparticipatie**
2. **Proces en samenwerking**
3. **Inhoudelijke keuzes**

In de volgende hoofdstukken komen deze rode draden één voor één aan bod. Uit de uitwisseling blijkt (opnieuw) de meerwaarde en het belang van jeugdparticipatie, een goed verlopend proces en inhoudelijke afwegingen rond bewegen, verbinden en inclusie. De opdracht voor alle lokale besturen en samenwerkingspartners is om hiermee aan de slag gaan. Zij kunnen lokaal het verschil maken voor kinderen en jongeren.

En dat geldt ook voor landelijke spelers, zoals de Vlaamse departementen en Nederlandse ministeries. Zij kunnen bijdragen aan de verspreiding van de kennis uit de uitwisseling en verdere uitwisseling tussen Vlaanderen en Nederland. Ook kunnen ze de juiste (financiële of praktische) randvoorwaarden creëren om lokaal invulling te geven aan jeugdvriendelijke leefbare buurten en een (bestuurs)cultuur bevorderen die betekenisvolle jeugdparticipatie stimuleert.

De uitwisseling was een waardevolle ervaring die uitnodigt tot een vervolg. Samen kunnen we werken aan leefbare jeugdvriendelijke buurten die uitnodigen tot bewegen, verbinden en inclusie en waarin de mening van kinderen en jongeren een volwaardige plek heeft.

Een kanttekening is dat, alhoewel de bevindingen zijn gebaseerd op een divers aanbod dat tijdens de uitwisseling naar voren kwam, de omvang van de uitwisseling uiteraard zijn beperkingen kent. Met dit rapport is dus zeker nog niet alles gezegd. Maar laat het als inspiratie dienen om vandaag nog aan de slag te gaan.

Tot slot een woord van dank aan alle mensen die de uitwisseling mogelijk hebben gemaakt. In het bijzonder zij die verbonden zijn aan Erasmus+ en JINT, de gemeenten Turnhout, Beringen, Apeldoorn, Zutphen en Varsselder/Oude IJsselstreek die ons ontvingen en de verschillende organisaties die presentaties hebben gegeven. Ook dank aan alle stille krachten die de praktische, organisatorische en inhoudelijke kanten hielpen vormgeven. Laat de samenwerking binnen **CoNeCtYVe** inspirerend blijken voor verdere samenwerking in de toekomst, over de domeinen en grenzen heen.

Jolijn De Haene, coördinator Netwerk Jeugdvriendelijk Vlaanderen

Esther Vreeburg, programmamanager Child Friendly Cities Initiative Nederland

INHOUDSOPGAVE

1.	Jeugdparticipatie	6
	1.1 Betekenisvolle participatie.....	6
	1.2 Vorm van participatie	7
	1.3 Inclusieve participatie	8
2.	Proces en samenwerking	9
	2.1 Elkaar begrijpen vraagt dezelfde taal spreken en meer	9
	2.2 Balans tussen regie, vrijheid en vertrouwen	9
	2.3 Datagestuurd werken	11
	2.4 Ecosystemisch werken	11
	2.5 Gebiedsgerichte aanpak	12
3.	Inhoudelijke keuzes: Leefbaarheid en kindvriendelijkheid als uitgangspunt	13
	3.1 Mobiliteit.....	13
	3.2 Stadsplanning en publieke ruimte.....	14
	3.3 Een inclusieve buurt	15
	Tips van jongeren over een inclusieve buitenruimte.....	17
	3.4 Gezonde buurten	18
	Bijlage 1: Overzicht websites waarvan link is opgenomen in de online versie	20
	Bijlage 2: Overzicht deelnemende organisaties uitwisselingsprogramma CoNeCTyVe	22

1. Jeugdparticipatie

Participatie van kinderen en jongeren draagt bij aan betere besluit- en beleidsvorming op alle thema's in een gemeente en zeker ook aan een leefbare buurt. Hoewel kinderen en jongeren bij uitstek gebruik maken van de buurt, worden zij niet altijd als volwaardige gesprekspartners gezien. Terwijl hun inbreng nieuwe ideeën, inzichten en soms onverwachte oplossingen oplevert.

- o Kinderen en jongeren ervaren de publieke ruimte anders – vanwege hun lengte (en ooghoogte), hun ontwikkelende vermogens en de manier waarop ze de stad gebruiken.
- o Kind zijn nu is fundamenteel anders dan enkele decennia geleden en vraagt andere voorwaarden aan de omgeving.
- o Kinderen en jongeren kijken vaak nog onbevangen naar situaties. Ze zijn minder beïnvloed door hoe-het-hoort of hokjesdenken.

De ruimte in een buurt is vaak schaars en belangen kunnen concurreren. De behoeften en meningen van kinderen en jongeren worden in die context makkelijk overstemd. Des te belangrijker dus dat ze een volwaardige plek hebben aan de gesprekstafel.

Tijdens het uitwisselingsprogramma kwamen werkzame elementen naar voren die kunnen bijdragen aan (betere) jeugdparticipatie en daarmee aan betere besluitvorming, uitvoering en de leefbaarheid van buurten.

1.1 Betekenisvolle participatie

Om de belangen van kinderen en jongeren goed te kunnen inschatten, is het nodig dat we op een betekenisvolle manier in dialoog gaan met hen.

- a. Betrek kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk in het proces en blijf dat doorlopend doen. Bijvoorbeeld bij het plannen van een nieuwbouwwijk, het uitwerken van een armoedeplan of initiatieven om sociale cohesie te versterken.

Voorbeeld: project KRAKE Family Community

In het project KRAKE Family Community keek de HAN University of Applied Sciences samen met kinderen en jongeren en dorpsbelangenverenigingen naar wat dorpen beter, leuker en veiliger maakt. Kinderen en jongeren werden vanaf het begin en doorlopend betrokken bij de vraag hoe hun gemeente in een krimpgebied toekomstbestendig gemaakt kon worden. Hier lieten kinderen met verf, karton en een rap zien wat zij leuk en minder leuk vonden aan hun dorp. Jongeren maakten een filmpje. In een tweede workshop droomden ze over wat er leuker kon. Een werkgroep met volwassenen én kinderen ging vervolgens met de plannen aan de slag. Eén van de resultaten in **Varselder** is een speel- en beweegtuintje voor jong en oud. Zo zijn in meerdere dorpen concrete resultaten bereikt. Het project heeft bovendien geleid tot een verandering in mindset bij de betrokken volwassenen: zij zien de stem van kinderen als waardevol en vanzelfsprekend. Het [magazine](#) over het KRAKE-project inspireert tot op de dag van vandaag dorpen en gemeenten buiten het project.

Krake Project

©Marcus

- b. Verschillende *kaders* bieden handvatten om een permanente dialoog met kinderen en jongeren te bewerkstelligen.
- o UNICEF ontwikkelde [negen voorwaarden voor betekenisvolle participatie](#) die bijdragen aan jeugdparticipatie binnen lokaal beleid.
  - o Professor Laura Lundy ontwikkelde in 2007 een model om kinderen en jongeren op een goede manier bij beslissingen te betrekken. Het [model van Lundy](#) benoemt dat een stem alleen niet genoeg is maar dat aan vier concrete voorwaarden moet worden voldaan voor jeugdparticipatie: ruimte, stem, publiek en invloed.
  - o Specifiek voor planningsprocessen biedt het kader uit '[It takes a child to raise a village](#)' houvast, met vier basisprincipes en enkele kwaliteitscriteria voor jeugd vriendelijke participatie en tal van tips en suggesties.
  - o Participatie vraagt een beleidscultuur waarin men kinderen en jongeren als volwaardige beleidspartners beschouwt. Met [Platform C](#) onderzochten 6 Vlaamse partners (waaronder HOGENT en Bataljong) hoe zo'n cultuurshift tot stand kan komen.

Voorbeeld: Jonge Wegweters

Bataljong ontwikkelde samen met Kind & Samenleving [Jonge Wegweters](#). Dit is een toolbox voor steden en gemeenten om jongeren tussen de 16 en 21 jaar te betrekken bij het lokale mobiliteitsbeleid. Samen met jongeren wordt de mobiliteitsbeleving en het verplaatsingsgedrag van jongeren in de stad, gemeente of regio in kaart gebracht. Dat leidt tot concrete adviezen aan het lokaal bestuur om het mobiliteitsbeleid aan te passen.

Jonge Wegweters

©DeHaene

1.2 Vorm van participatie

De vorm van participatie moet passen bij de lokale context, het vraagstuk en de behoeften van de kinderen en jongeren. Het is aan de professionals om kansen en kanalen te creëren die bij de jeugd passen en niet alleen bij het eigen denkkader of werkwijze. Participatie is bijvoorbeeld mogelijk via een structurele kinder- of jongerenraad – en de opzet van zo'n raad kan verschillen. Het kan ook een andere of een tijdelijke vorm zijn, zoals in het eerder benoemde project KRAKE Family Community.

Voorbeelden structurele jongerenraad

In **Gent** is er een [Stedelijke Jeugdraad](#), voor kinderen en jongeren tot 30 jaar. Deze raad geeft advies over alle onderwerpen die betrekking hebben op deze doelgroep. Soms op verzoek van het stadsbestuur, soms op eigen initiatief. Naar analogie werd voor het European Youth Capital traject gewerkt met '[de 20 van 24](#)' die de inhoud en het programma mee uitwerken.

In **Apeldoorn** is er een [jongerenraad](#) van ruim zestig leden. Per thema kiezen de jongeren of ze aansluiten bij een ontmoeting. Als een thema hen minder aanspreekt of als ze in een drukke periode zitten, bijvoorbeeld niet. Zo hebben ze voldoende ruimte, maar zijn er toch ook altijd genoeg jongeren om mee te denken. De deelnemers van CoNeCTyVe gingen in gesprek met leden van de jongerenraad. Dit leidde tot een [manifest met tips voor een inclusieve buitenruimte \(2023\)](#) die is opgenomen in hoofdstuk 3.

Kringgesprek

©Voss

Voorbeelden andere vormen jeugdparticipatie

De Grote Trek is een onderzoek van het Mobiliteitsbedrijf en de Jeugddienst van Stad Gent. Via vragenlijsten, routekaarten en gesprekken peilt de Stad naar het verplaatsingsgedrag van kinderen en jongeren en hun belevingen in het verkeer. Ouders, kinderen en jongeren leveren de informatie aan. Hun input weegt mee bij beslissingen over mobiliteit of herinrichting van het openbaar domein.

In Utrecht is er onder andere het [Initiatievenfonds Utrecht](#). Kinderen en jongeren kunnen hier op een laagdrempelige manier zelf ideeën en initiatieven aandragen.

In Jeugdcentrum [De Plek](#) (in Eeklo) dachten jongeren mee over de activiteiten en het vrijetijdsaanbod. Het werd echt hun plek, doordat de jongerenwerkers luisterden, observeerden en aanvoelden wat de jongeren nodig hadden. Er waren ook heel wat hulpverleners ter plekke. Dat maakte de stap naar hulp laagdrempeliger voor de jongeren.

1.3 Inclusieve participatie

Het is belangrijk om ook in gesprek te gaan met groepen in kwetsbare posities of die minder zichtbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan kinderen in armoede, tienermeisjes of kinderen met een beperking en/of hun gezinnen. Zij hebben een uniek perspectief, kennis en ervaringsdeskundigheid die van enorme meerwaarde zijn voor goede besluitvorming en uitvoering. Toch kunnen of durven ze niet altijd zelf hun stem naar voren te brengen. Een voorbeeld van een project waarbij kinderen met een beperking werden betrokken is de ontwikkeling van het Ettegerpark in Zutphen dat in hoofdstuk 3 verder aan bod komt.

2. Proces en samenwerking

Buurten worden beheerst door zowel nationale als lokale wet- en regelgeving, door verschillende afdelingen van het lokale bestuur en door plaatselijke verhoudingen. Een jeugd vriendelijke en leefbare buurt vraagt om samenwerking en data. Tijdens de uitwisseling kwamen hierover verschillende werkzame elementen naar voren.

2.1 Elkaar begrijpen vraagt dezelfde taal spreken en meer

Men denkt dat ze dezelfde taal spreken en toch verstaan en begrijpen we elkaar niet altijd goed. Dat geldt in allerlei verschillende contexten: Vlamingen/Nederlanders, jong/minder jong, ambtenaren/jeugd, ambtenaren van verschillende afdelingen, et cetera.

- a. Wees NIVEA (niet-invullen-voor-een-ander), ANNA (alles-navragen-niets aannemen) en een OEN (open, eerlijk, nieuwsgierig). Op die manier kun je elkaar versterken.
- b. Leer elkaars taal en jargon. Vaak willen we hetzelfde maar noemen we het anders. Zo liggen 'leefwereldperspectief' en 'user based design' eigenlijk heel dicht bij elkaar, net als 'onzichtbaar inclusief' en 'proportioneel universalisme'.

2.2 Balans tussen regie, vrijheid en vertrouwen

Als lokaal bestuur is het belangrijk om de regie in handen te nemen en te houden in de zoektocht naar leefbare buurten. Er zijn kaders nodig voor duidelijkheid en randvoorwaarden. Tegelijk is er nood aan vrijheid voor initiatieven en aan kennis en expertise van anderen. Het gaat om een **balans van kaders, vrijheid en vertrouwen**:

- a. Als lokaal bestuur kun en moet je sturen op de **uitgangspunten en randvoorwaarden** voor een leefbare omgeving. Denk aan voldoende groen, speel- en ontmoetingsruimte of voldoende kwaliteitsvolle en toegankelijke basisvoorzieningen. Zoals **Apeldoorn** deed in de Regeling Schoolpleinen dat in hoofdstuk 3 verder aan bod komt.
- b. Die regierol is zeker van belang in **privaat-publieke samenwerkingen**. Door de nodige randvoorwaarden vast te leggen, beschermt het lokale bestuur de belangen van haar burgers – inclusief kinderen en jongeren – ten opzichte van die van de (commerciële) private spelers. Zo kan in een aanbesteding voor een nieuwbouwwijk het lokale bestuur de voorwaarde stellen dat men in voldoende speel- en ontmoetingsruimtes voorziet, zoals men deed in **Turnhout**.
- c. Bij stadsplanning/gebiedsontwikkeling is het belangrijk om over **gebieden en locaties heen een visie** te ontwikkelen en regie te houden en niet elk kader op zichzelf te zien.

Voorbeeld: programmaregie kind- en jeugd vriendelijke stad.

In **Gent** (maar ook in **Turnhout**) is er een programmaregisseur kind- en jeugd vriendelijke stad die de belangen van kinderen en jongeren transversaal versterkt. De programmaregisseurs maken, via een verbindende aanpak, de weg vrij voor samenwerking en voor een brede jeugdreflex om in elk beleidsdomein de kind- en jeugd bril op te zetten

- d. Binnen de kaders moet er ruimte zijn voor **burgerinitiatieven**. De inwoners weten als geen ander waar behoefte aan is. De uitdaging voor gemeenten is om dergelijke initiatieven waar mogelijk te faciliteren, bureaucratie te voorkomen en ook het eerlijke gesprek te voeren wanneer niet alles kan. De gemeente heeft immers ook andere belangen om rekening mee te houden. Daar moet men met elkaar een midden in vinden.

Voorbeeld: belangenvereniging van inwoners

In **Varselder**, gemeente **Oude IJsselstreek**, is een belangenvereniging actief die zelf met ideeën komt om de leefbaarheid van hun dorp in een krimpregio te verbeteren. De vereniging ervaart niet bij elk plan de steun of ondersteuning van de gemeente die het zou willen hebben. Vanuit de gemeente telt hierin onder andere mee dat ze moet denken aan alle deelgemeenten, ook die zonder belangenvereniging. Het beschikbare budget moet eerlijk verdeeld worden. Intussen is in samenwerking met de gemeente en met dank aan (co)financiering een aantal tal resultaten behaald zoals het **Dorpshuus** dat ruimte biedt voor zowel een drankje na de wedstrijd van de sportverenigingen als voor de repetitie van de fanfare, een plek voor jongeren om 's avonds te chillen of voor ouderen om elkaar overdag te ontmoeten.

Varselder

Ook ontwikkelden ze samen een multigenerationele speel- en beweegtuin voor jong en oud. Met hun aanpak is het gelukt om in een krimpgebied faciliteiten te behouden en het dorp leefbaar en kindvriendelijk te houden.

Voorbeeld: stichting van ouders

In **Zutphen** trokken ouders van kinderen met een beperking bij de gemeente aan de bel. Vanuit hun Stichting Spoenk droegen ze ideeën aan om van een nog in te richten parkje in een nieuwbouwuurt een inclusieve speelplek te maken voor alle kinderen – ook kinderen met een beperking. De gemeente ging met de ouders en een ontwerper in gesprek en paste in samenspraak en goed overleg het oorspronkelijke plan aan. Zo ontstond het huidige **Ettegerpark**.

Ettegerpark

2.3 Datagestuurd werken

Kwalitatieve en kwantitatieve data zijn nodig om samen met elkaar tot de juiste keuzes te komen. Data biedt inzicht en houvast, het levert het benodigde materiaal om de alternatieven af te wegen en om anderen te overtuigen van de noodzaak (of de voordelen) van een kindvriendelijke ingreep.

- Het type en aantal woningen dat in een nieuwbouwwijk komt, is een indicatie voor het aantal kinderen dat er kan komen te wonen.
- Het aantal voertuigen dat door een straat rijdt, kan bepalend zijn voor de vraag of kinderen buitenspelen of zelfstandig naar school kunnen lopen of fietsen, zoals bleek uit data die **Turnhout** verzamelde over de [verkeersbewegingen en mobiliteit](#) in een wijk.
- Experimenten en pilots kunnen inzicht geven in processen en dynamieken.

2.4 Ecosystemisch werken

De (leer)ecosystemische insteek kan helpen bij complexe uitdagingen. In zo'n ecosysteem-benadering wordt een breed spectrum aan betrokkenen – waaronder kinderen en jongeren – uit een buurt of gemeente verbonden rond een gedeelde uitdaging of een gedeelde plek. En die aanpak heeft verschillende voordelen.

- a. De aanpak draagt bij aan de **talentontwikkeling** van kinderen en jongeren en verhoogt hun **mentaal welbevinden**, omdat ze deel zijn van een systeem en gewaardeerd worden voor hun inbreng en engagement in dat systeem.
- b. Het wordt veel logischer om kinderen en jongeren bij beleidskwesties te betrekken – ze zijn immers ook een deel van het ecosysteem.
- c. Door de gedeelde uitdaging of de plek centraal te zetten, zien stakeholders nieuwe kansen en verbindingen, en komen ze los van hun eigen organisatiebelangen.

Voorbeeld: kruisbestuiving in oud schoolgebouw

De [Lutgartsite](#) in **Beringen**, een oud schoolgebouw, kreeg een heel nieuwe invulling en een nieuwe buurtfunctie. Het gebouw is ten dienst gesteld van de buurt en getransformeerd tot een leerecosysteem. Binnen de site hebben ondernemers, creatievelingen, horeca en jongeren allemaal hun plek. Het is een plek voor ontmoeting en kruis-bestuiving, waar ieder van elkaar kan leren en elkaar kan versterken. Hoe de Lutgartsite bijdraagt aan een jeugd vriendelijke buurt, wordt ook toegelicht in een [video](#).

Lutgartsite

2.5 Gebiedsgerichte aanpak

Om het verschil te maken in een wijk, is een gebiedsgerichte aanpak onmisbaar: de acties en aanpak worden afgestemd met de inwoners, sluiten aan bij de behoeften van een wijk en dragen bij aan de sociale cohesie.

- a. In Vlaanderen krijgt een gebiedsgerichte aanpak het sterkste vorm via samenlevingsopbouw. Vanuit een geïntegreerde aanpak wordt gewerkt aan structurele noden en uitdagingen zoals armoede en wordt ingezet op sociale cohesie. Inwoners worden als partners in het verhaal gezien en niet louter als doelgroep.
- b. Door kinderen en jongeren te betrekken in het proces, wordt een buurt ingericht die ook kinderen en jongeren uitnodigt tot verbinding. Zij worden bovendien mede-eigenaar. Dit stimuleert het gevoel van er kunnen, willen en mogen zijn en de sociale cohesie.

Voorbeeld: ABCD-methode

De gebiedsgerichte insteek vertaalt zich in **Apeldoorn** onder andere in de keuze voor **Asset Based Community Development (ABCD-methode)**. De ABCD-methode vertrekt vanuit het ecosystemisch denken (zie hierboven) en is bedoeld om mensen samen te brengen in hun buurt of dorp, ook (en vooral) als er tot nog toe weinig contact was. Zo kan men samen verandering teweeg te brengen en versterken wat er is. Vanuit de ABCD-methode wordt duurzaam gewerkt aan sterke en verbonden buurtgemeenschappen. Deze methode wordt nu beproefd in de wijk De Horsten. De [verandertoolkit](#) kan helpen om het gesprek te voeren.

Voorbeeld: buurtonderzoek en contextanalyse

Hoe beter je een buurt, haar bewoners en gebruikers kent, hoe meer je aan de slag kunt met de noden én de krachten van een buurt. In Vlaanderen doet [SAAMO](#) in verschillende steden buurtonderzoek om samen met inwoners de behoeften in kaart te brengen. Het doel is om samen uitsluiting aan te pakken. Ook [HOGENT](#) werkte een aanpak uit voor zo'n buurtanalyse, aan de hand van zeven lagen.

Voorbeeld: gebiedsgericht werken

Apeldoorn hanteert het integrale, informatiegestuurde en **gebiedsgericht werken**. Inwoners doen mee met ideeën en activiteiten van de gemeente en de gemeente met die van de inwoners. Per gebied stelt de gemeente een [Vitaliteitsagenda](#) op, op basis van data van de [gebiedsmonitor](#) en de dialoog met inwoners, zowel via enquêtes als deur-aan-deur gesprekken. Vervolgens gaat de gemeente samen met de inwoners met de agenda aan de slag. Om burgers met ideeën te helpen, heeft de gemeente onder andere **initiatievenmakelaars aangesteld**.

3. Inhoudelijke keuzes: leefbaarheid en kindvriendelijkheid als uitgangspunt

Naast het proces zijn ook inhoudelijke keuzes belangrijk voor de leefbaarheid van een buurt. Als men structureel kiest voor kind- en jeugd vriendelijkheid, of als verbinden, bewegen, inclusie en welzijn het uitgangspunt wordt, leidt dat tot andere beslissingen en oplossingen. Dit vraagt soms wel wat moed, maar tijdens de uitwisseling kwamen verschillende voorbeelden naar boven die tonen dat het wel degelijk kan.

3.1 Mobiliteit

Aanpassingen in hoofdwegen, afsluiten van sluiptwegen en omleiden van verkeer of juist een goede organisatie van openbaar vervoer kan leiden tot meer bewegen, ontmoeten en autonomie van kinderen en jongeren.

Voorbeeld: mobiliteitskamers

Turnhout kent een doordacht [mobiliteitsplan](#) met 'kamers': autoluwe zones, trage en groene wegen en doordachte autoverbindingen rondom en tussen de kamers (in plaats van erdoor). In die 'kamers' ontstaat ruimte voor ontmoeting en 'trage' mobiliteit (wandelen, fietsen, skaten,...), voor verbinding tussen mensen, voor meer ruimte voor spel en autonome mobiliteit van kinderen. Initieel kwam hier veel weerstand tegen, omdat 'sluiproutes' geblokkeerd waren. Toch leidde deze aanpak ertoe dat meer mensen met de fiets of lopend naar school gingen. De wegen waren immers veiliger en kinderen konden vrijer en veiliger buiten spelen.

Turnhout

©UNICEFNL/Braunstaht

Voorbeeld: cocreatie wijk en gemeente op mobiliteit

In **Gent** is bij het stadsvernieuwingsproces van de wijk [Muide-Meulestede](#) expliciet aandacht voor de leefbaarheid ten aanzien van wonen en mobiliteit. De wijk is een woonwijk omgeven door dokken en havenindustrie en is een zeer gemengde buurt. Gent kiest resoluut voor een overkoepelende, geactualiseerde, geïntegreerde én door de buurt gedragen toekomstvisie, waarbij zowel korte en langetermijnbelangen op sociaal en economisch vlak verbonden worden. Via cocreatie zet een groep inwoners zelf initiatieven op rond mobiliteit en leefbaarheid.

3.2 Stadsplanning en publieke ruimte

Ook bij stadsplanning, (her)inrichting van de publieke ruimte en woningbouw is er sprake van een grotere leefbaarheid als daarbij het uitgangspunt is om ontmoeting, bewegen en inclusie te stimuleren. Dat vraagt een doordachte aanpak en visie. Huizenblokken zijn niet genoeg om te komen tot sociale cohesie.

- a. In **nieuwbouwwijken** is het belangrijk om al vanaf de aanleg ruimte te voorzien voor kinderen en jongeren, en deze meteen in te richten, nog voordat alle inwoners in de wijk zijn getrokken. De eerste maanden is dé periode waarin nieuwe gewoontes en cohesie gevormd worden.

Voorbeeld: Stenen maken nog geen buurt

Van 2020 tot 2023 is in **Utrecht** binnen het project Wij(k)Bouwen ingezoomd op de sociale kant van nieuwbouwbuurtten. Hoe komt de sociale cohesie tot stand? Wat helpt daarbij wel en wat werkt niet? In de publicatie [Stenen maken nog geen buurt](#) staan de geleerde lessen.

Enkele voorbeelden:

- Denk al op de tekentafel aan ontmoetingsruimtes voor kinderen en jongeren;
- Zorg dat speelplekken en openbaar vervoer in de eerste maanden op orde zijn. Anders verdwijnen kinderen achter de spelcomputer en volwassenen in de auto;
- Werk eventueel met tijdelijke regelingen of locaties;
- Denk niet alleen aan de 'hardware' maar ook aan de 'software': een nieuw aangelegde speeltuin komt beter tot leven als er ook activiteiten omheen georganiseerd worden en geef ruimte aan een buurtwerker/jeugdwerker om regelmatig met kinderen en jongeren een praatje te maken. Doe dit vanaf de start en niet pas als er problemen zijn.

- b. **Stapelbouw** kan een antwoord zijn op de behoefte aan woonruimte en de vraag naar verdichting. Het roept tegelijk vragen op rond wenselijkheid en randvoorwaarden. Daarom deed [HOGENT](#) onderzoek naar de kindvriendelijke elementen die een omgeving rondom stapelbouw potentieel kan hebben.
- c. **Multifunctionele en intergenerationele** plekken kunnen ervoor zorgen dat jong en oud elkaar ontmoeten en van elkaar leren. Het helpt ook om faciliteiten te behouden, bijvoorbeeld in een krimpregio waar voorzieningen onder druk staan door het dalen van de bevolkingsaantallen. Zie hiervoor ook het eerdergenoemde **Varselder** in de gemeente **Oude IJsselstreek**.
- d. **Schoolpleinen** bieden uitgelezen kansen voor beweging en ontmoeting in een wijk, mits ze op een goede manier ingericht zijn en toegankelijk na schooltijd.

Voorbeeld: groen schoolplein met buurtfunctie

In **Apeldoorn** wordt ingezet op groene schoolpleinen met een buurtfunctie. De gemeente heeft hiervoor de [Regeling schoolpleinen](#) en geeft daarin duidelijke kaders, randvoorwaarden en 'eisen' om deze transitie te stimuleren, maar voorziet ook in het nodige budget daarvoor. Scholen kunnen met deze regeling werken aan groene en duurzaam ingerichte schoolpleinen die kinderen meer in verbinding brengen met de natuur. De schoolpleinen worden, via deze regeling, ook na schooltijd toegankelijk. Op die manier komen er kleine groene oases in een wijk die een ontmoetingsplaats vormen voor klein en groot en daarmee een buurtfunctie vervullen, zoals ook blijkt uit een [video](#) die in Apeldoorn werd opgenomen.

- e. **Oude gebouwen** kunnen een nieuwe bestemming krijgen en daarmee een **buurtgerichte functie**. Zo werd het oude schoolgebouw op de [Lutgartsite](#) in **Beringen** een leerecosysteem van jong ondernemerschap.

Voorbeeld: kerk wordt buurthuis

[De Heilig Hartkerk en -plein](#) in **Gent** worden drastisch verbouwd. De verbouwing is onderdeel van een groter stadsvernieuwingsproject, En Route. Gent wil zo faciliteren dat bewoners elkaar makkelijk ontmoeten. Het Heilig Hartplein moet het kloppend hart worden van de Dampoortwijk. De Heilige Hartkerk wordt daarbinnen een ontmoetingsplaats, met op de begane grond een solidair buurtrestaurant en een buurtkeuken en op de eerste verdieping ruimte voor buurtactiviteiten.

- f. **Vermijd 'jeugdreservaten'**. Kinderen willen graag deel zijn van hun buurt. Ze hebben geen afzonderlijke speelplekken nodig, als de hele gemeente en openbare ruimte spelvriendelijk is. De publicatie [Buitenkansen](#) of het gedachtengoed van [speelweefsel](#) kan hiervoor ter inspiratie dienen.

3.3 Een inclusieve buurt

Een leefbare en jeugd vriendelijke buurt is inclusief en nodigt iedereen uit om elkaar te ontmoeten en te bewegen. Om dat te bereiken, is voor sommige groepen extra aandacht nodig.

- a. **(Tiener)meisjes**. Historisch gezien waren er vooral mannelijke ontwerpers en planners binnen stedenbouw. Dit verklaart mee waarom (tiener)meisjes veel minder hun plek vinden in de publieke ruimte – er was te weinig aandacht voor hun noden en wensen. Vital Cities doet onderzoek naar wat meisjes nodig hebben binnen het project [G.I.R.L.](#). Drie adviezen om in het achterhoofd te houden:
- Zorg voor een inrichting die past bij hun wensen;
  - Los sociale vraagstukken op, zoals onveiligheid en andere verplichtingen in het gezin;
  - Zet in op beeldvorming: er zijn weinig vrouwelijke rolmodellen in de publieke ruimte en bepaalde sporten.

©VitalCities

Het G.I.R.L. project

- b. **Kinderen en jongeren met een fysieke of mentale beperking** hebben andere behoeften en noden. Enkele concrete tips en lessen uit de uitwisseling, in het bijzonder uit het [Ettegerpark](#) in Zutphen:
- Werk 'onzichtbaar inclusief' – zo is het geen doelgroep-plein, maar een plein voor iedereen: kinderen, jongeren, ouders en ouderen allemaal met of zonder een beperking.
  - Creëer uitdaging, maar geef ook altijd een 'vlakke' optie mee. Leg bijvoorbeeld een vlak pad naast de [sjees-helling](#).
  - Niet elk speelobject hoeft voor iedereen te zijn, zolang ontmoeting maar mogelijk is.
  - Zorg voor een speelplek die vanaf een bankje totaal te overzien is en die ook (deels) afgesloten is van de straat – die afsluiting hoeft geen zichtbaar hek te zijn.
- c. Voor **jongeren** is het belangrijk dat zij in de publieke ruimte [kunnen, willen en mogen](#) zijn. Kunnen ze er komen, trekt de plek hen aan en voelen ze zich er welkom? Door hier met elkaar over in gesprek te gaan kunnen ze zelf aangeven wat ze nodig hebben. [De Hangmakers](#) bieden heel wat tips en inspiratie om hiermee aan de slag te gaan. En zie ook de tips die het [Jongerenpanel](#) van **Apeldoorn** tijdens een brainstormavond formuleerde.

Tips van jongeren over een inclusieve buitenruimte

Op dinsdag 19 september 2023 gingen de deelnemers van CoNeCtYve [in gesprek met de Jongerenraad van Apeldoorn](#) over de vraag: 'Hoe zorg je als gemeente voor een inclusieve buitenruimte?' Zij kwamen tot de volgende suggesties:

a. Meiden in de buitenruimte

- o Meer verlichting in parken en hang/chill plekken, zodat kinderen en jongeren, in het bijzonder meiden, zich veilig voelen op straat.
- o Meer politie/handhaving vergroot het gevoel van veiligheid. Komt vaker voor dat bepaalde hang/chill plekken worden gedomineerd door 'ongure' types, waardoor kinderen en jongeren hier niet meer komen. Fijn als de politie/handhaving deze plekken in de gaten kan houden en ingrijpt wanneer er daar overtredingen/criminele activiteiten plaatsvinden.
- o Meer toiletten in de buurt van hang/chill plekken.
- o Meer uitgifte punten voor menstruatie producten.
- o Zet meer in op preventie van een onveilig gevoel van meiden op straat: belangrijk dat scholen en gemeenten aandacht hebben voor educatie over veiligheid op straat: hoe kunnen we ons op straat gedragen zodat iedereen zich veilig voelt, ook meiden? Wat hebben bepaalde situaties/acties/vormen van uitsluiting tot gevolg op meiden? Hoe dit te voorkomen?

b. Kinderen met een beperking in de buitenruimte

Zorg ervoor dat voldoende speeltuinen inclusief zijn, zodat bijvoorbeeld kinderen in een tolstoel hier ook kunnen spelen.

c. Ouderen in de buitenruimte

Zorg voor voldoende bankjes in de buitenruimte, zodat ouderen/kwetsbaren kunnen zitten.

Juist ook bankjes bij speelplekken voor kinderen, zodat jong en oud elkaar hier ontmoeten.

d. Multiculturele buitenruimte

Informeer mensen in de asielopvang/statushouders/andere mensen met een migratieachtergrond over de (recreatie)mogelijkheden binnen een gemeente, zodat zij weten wat er is en hoe zij daar gebruik van kunnen maken. Zij weten niet altijd wat er is en op deze manier kunnen ze integreren in de buurt en mensen uit hun gemeente leren kennen

e. 12+ in de buitenruimte

- o Zorg dat je als gemeente plek biedt aan kinderen en jongeren vanaf 12 jaar, waar zij elkaar kunnen ontmoeten in een veilige omgeving.
- o Voorkom als gemeente 'stigmatisering' van deze leeftijdsgroep als hangjongeren en bied deze jongeren opties tot 'chillen' en recreatie, zonder dat zij anderen tot last zijn. Bijvoorbeeld geen jeugdthuis naast een bejaardentehuis.
- o Zorg voor cafés/uitgaansgelegenheden voor 18-, zodat zij een plek hebben om te feesten.

f. Ook belangrijk voor een inclusieve buitenruimte

- o Zorg voor groen binnen de gemeente: dit werkt uitnodigend en vergroot ook de leefbaarheid van de buurt.
- o Voorkom dat één bepaalde groep een openbare plek bezet houdt met als gevolg dat andere kinderen en jongeren deze plek niet meer durven te betreden/hier te chillen.
- o Zorg ervoor dat een buitenruimte een plek is waar verschillende groepen en jongeren elkaar ontmoeten, maar zorg tegelijkertijd ook dat kinderen en jongeren met specifieke behoeften een 'eigen' veilige plek hebben om heen te gaan.
- o Betrek kinderen en jongeren bij het inrichten van de buitenruimte binnen een gemeente. Bied ze aan veilige omgeving waarin zij hun ideeën en behoeften kunnen delen en neem die mee in de besluitvorming.
- o Maak gebruik van de kennis van ondernemers/jongerenwerkers bij het inrichten van de buitenruimte of mogelijkheden voor bepaalde groepen en zet zo nodig hun kennis in.

Download [hier](#) een separaat document van het manifest van de Jongerenraad van Apeldoorn voor een inclusieve buitenruimte.

3.4 Gezonde buurten

Leefbaarheid betekent ook gezondheid, van mensen én van de stad. Ruimte voor ontspanning, beweging en ontmoeting, waarin activiteiten zijn, hulp laagdrempelig toegankelijk is en waarin voldoende groen en (schoon) water is. Deze elementen zorgen voor een betere fysieke en mentale gezondheid en voor een betere sociale cohesie, en dus voor een algeheel beter welzijn. Tijdens de uitwisseling is een aantal werkzame elementen benoemd.

- a. Een gezonde omgeving kan al gestimuleerd worden via **kleine aanpassingen**. Het kan gaan om meer groen op pleinen, toegankelijke groene schoolpleinen buiten schooltijd, hinkel- of volgspelletjes op de tegels of een gezamenlijke moestuin.
- b. Voor **grotere stappen** kunnen krachten soms beter gebundeld worden, zodat kennis, ervaring en expertise bij elkaar komt.

Voorbeeld: gezonde buurten

[IVN Natuureducatie](#), [JOGG](#) en [Jantje Beton](#) werken via hun programma Gezonde Buurten samen aan wijken die uitnodigen tot bewegen en ontmoeten in de natuur en tot een gezonde levensstijl. Het programma kent een vaste aanpak maar een flexibele invulling die past bij de buurt. Het kan dus gaan om een bloementuin op een versteend pleintje, een fietscrossbaantje, een buurtwandelhond of zwerfvuilopruiacties. Zo werd in de [Staatsliedenbuurt](#) in **Apeldoorn** een gezonde buurtplek ontwikkeld met een uitdagende speelplek en een buurthuiskamer. Werkzame elementen van de aanpak zijn:

- de aanwezigheid van de derde partijen (IVN, JOGG en Jantje Beton)
- de cocreatie met de buurt
- de cofinanciering met het ministerie van VWS en de gemeente
- de korte doorlooptijd
- het samenkomen van kennis en expertise
- de impact op zowel fysieke als sociale aspecten.

- c. Bij vraagstukken rond **mentaal welzijn**, is het belangrijk om hulpverlening en jeugdwerk dichtbij kinderen en jongeren te brengen. De drempel om naar hulpverlening te gaan is vaak groot, door wachtlijsten, taboes, en onbekendheid. Door hulpverlening binnen te brengen in hun leefwereld, wordt de stap kleiner en kunnen eventuele problemen in een vroeg stadium herkend en opgepakt worden.

Voorbeeld: OverKophuis

In **Beringen** is een [OverKophuis](#) opgenomen in een ecosystemische omgeving. Het OverKophuis biedt ondersteuning en activiteiten aan jongeren tot 25 jaar. Door in de wijk zichtbaar aanwezig te zijn, lopen jongeren makkelijker binnen en vinden zij daar een luisterend oor, een ontmoetingsplek en vrijetijdswerking.

Voorbeeld: Broei, Broeiness en PONT-ON

In **Gent** zijn [Broei](#) en [Broeiness](#) twee initiatieven die inzetten op mentaal welbevinden bij jongeren. Broei is een open huis voor jongeren tussen 16 en 30 jaar waar eigenheid en inclusiviteit hoog in het vaandel gedragen worden. Ze kunnen er terecht voor meditatie met bijen, naar gesprekken over mentale gezondheid, dans performances, consent workshops en samen dansen tot de zon opkomt. **Broeiness** biedt dan weer tools, inzichten en workshops rond identiteitsvorming.

[PONT-ON](#) equipeert op haar beurt jeugdwerkers om aan de slag te gaan met vraagstukken rond mentaal welzijn van jongeren. Ze krijgen handvatten om beter signalen van jongeren op te vangen, met hen in gesprek te gaan en hen door te verwijzen.

- d. De **verandering van het klimaat** brengt ons tot nieuwe vraagstukken over de leefbaarheid van buurten, nu en in de toekomst. Meer onderzoek is nodig over hoe bebouwde binnensteden met veel steen en weinig groen, water en ruimte toekomstbestendig gemaakt kunnen worden.

Voorbeeld: Klimaatstraat

In **Apeldoorn** werd [de Klimaatstraat](#) ingericht. Met meer water, groen tegen de gevels en ruimte voor de natuur, wordt de binnenstad leefbaarder gemaakt. Dat gaat niet altijd makkelijk, want een onbebouwd perceel in de binnenstad is ook interessant voor ontwikkelaars. De gemeente maakte daarin bewuste keuzes om toch ruimte te houden voor bomen, planten, water en spel.

Klimaatstraat Apeldoorn

©UNICEF/Braunstahl

Bijlage 1: Overzicht websites waarvan link is opgenomen in de onlineversie

1. Jeugdparticipatie

KRAKE Family Community

<https://indd.adobe.com/view/bf664aff-8368-4c0b-83a4-fc474fad0298>

Betekenisvolle participatie UNICEF Nederland

www.unicef.nl/ons-werk/nederland/child-friendly-cities/participatie

Model van Lundy

<https://bera-journals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1080/01411920701657033>

It takes a village to raise a child-participatie tool

<https://sites.google.com/view/a-child-to-raise-a-village/tools/visie?authuser=0>

Platform C

www.platform-c.be

Jonge Wegweters

<https://jongewegweters.be>

Jongerenraad Apeldoorn

www.apeldoorn.nl/commissies-en-adviesorganen/jongerenraad/jongeren-praten-mee-in-apeldoorn

Jeugdraad Gent

<https://jeugdraadgent.weebly.com>

20 van 24 van Gent

<https://www.ghenteyc.eu/nl/team/team-20-van-24>

Initiatieven fonds Utrecht

www.youtube.com/watch?v=MU8UhDS0K8g

De Plek (Eeklo)

<https://vimeo.com/892174139/d8a488aae2>

2. Proces en samenwerking

Varsselder

www.youtube.com/watch?v=Ps_c7I7BpUU&t=1s

www.varsselderveldhunen.nl/index.php/vdvv/jong-en-oud-in-beweging

Zutphen, Ettegerpark

www.youtube.com/watch?v=chAPsa5t9Ek

Turnhout

<https://ksmagazine.org/2021/12/14/turnhout-kindvriendelijke-publieke-ruimte-in-beleid-en-praktijk/>

Beringen, Lutgartsite

www.beringen.be/lutgart

<http://vimeo.com/836497292>

www.youtube.com/watch?v=cW9XNesuzAA

Apeldoorn

<https://verandertoolkit.nl/wijkwijzer-ecosysteem/>

www.apeldoorn.nl/vitaliteitsagenda

<https://apeldoorn.incijfers.nl/dashboard/gebiedsmonitor/overzicht>

Gebiedsgerichte aanpak Vlaanderen

www.saamo.be

www.hogent.be/externe-partners/op-zoek-naar-expertise/mens-en-maatschappij/vormingsaanbod-stads-en-dorpskernvernieuwing/

3. Inhoudelijke keuze voor jeugd vriendelijkheid

Gent

www.architectureworkroom.eu/nl/projects/114/gent-muide-meulestede-morgen

<https://onderzoek.hogent.be/Projecten/sociaalruimtelijk-en-ontwerpend-onderzoek-naar-de-betekenisgeving-leefbaarheid-en-ontplooiingskansen-voor-kinderen-en-tieners-in-de-context-van-hoogbouw>

<https://sogent.be/projecten/heilighartkerkenplein>

Utrecht

<https://projecten.zonmw.nl/sites/zonmw/files/2023-12/Stenen-maken-nog-geen-buurt.-Geleerde-lessen-sociale-nieuwbouwbuurt..pdf>

Apeldoorn

www.apeldoorn.nl/wonen-en-leven/bouwen/duurzaamheid/subsidieregeling-schoolpleinen

www.youtube.com/watch?v=UqzTMzFckRo

www.ivn.nl/aanbod/gezonde-buurt/apeldoorn-staatsliedenbuurt/

<https://www.waterforum.net/klimaatstraat-apeldoorn-compleet-met-marktstroom>

Tienermeisjes

www.vitalcities.be/nl/projecten/g-i-r-l

Zutphen

www.youtube.com/watch?v=chAPsa5t9Ek

www.youtube.com/watch?v=w3IBso_RH7A

Inclusie algemeen

www.maklu-online.eu/nl/tijdschrift/panopticon/jaargang-volume-30/4-juli-augustus-july-august-2009/probleemkinderen-in-probleembuurt-de-stad-als-al/pdf

[Hangmakers \(dehangmakers.be\)](http://Hangmakers (dehangmakers.be))

<https://drive.google.com/file/d/1uAjPiJgwAaHwU0nbQDMpagHv3fiaVaK4/view>

<https://k-s.be/ruimte-omgeving/speel-en-tienerweefsel/speelweefsel/>

Gezonde stad

www.ivn.nl/aanbod/gezonde-buurt/

<https://jogg.nl/jogg-aanpak/buurt>

<https://jantjebeton.nl/wat-we-doen/gezonde-buurt>

www.ivn.nl/aanbod/gezonde-buurt/apeldoorn-staatsliedenbuurt/

www.overkop.be/wat-overkop

www.broei.be

<https://www.broeinest.be/>

<https://gent.overkop.be/pont-tweedelige-vormingsreeks-mentaal-welzijn>

<https://uit.inapeldoorn.nl/klimaatstraat>

Bijlage 2: Overzicht deelnemende organisaties uitwisselingsprogramma CoNeCTyVe

De organisatie van het uitwisselingsprogramma lag primair in handen van:

- Netwerk Jeugd vriendelijk (VL)
- Child Friendly Cities Initiative Nederland (NL)

En is mede tot stand gekomen met ondersteuning door de volgende organisaties:

- Stad Gent (VL)
- Gemeente Apeldoorn (NL)
- Hogeschool Gent (VL)
- HAN University of applied sciences (NL)
- Ruimte voor de Jeugd (NL)
- Departement Cultuur, Jeugd en Media (VL)
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (NL)

Van de volgende organisaties waren voorts één of meer deelnemers afkomstig:

Gemeenten

Apeldoorn (NL)
 Barendrecht (NL)
 Beringen (VL)
 Beveren (VL)
 Evergem (VL)
 Gent (VL)
 Leeuwarden (NL)
 Leuven (VL)
 Oude IJsselstreek (NL)
 Pijnacker-Nootdorp (NL)
 Turnhout (VL)
 Wemmel (VL)
 Zutphen (NL)

Andere organisaties

Bataljong (VL)
 Departement Cultuur, Jeugd en Media (VL)
 HAN University of applied sciences (NL)
 HOGENT (VL)
 Howest (VL)
 JOGG (NL)
 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (NL)
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en
 Koninkrijksrelaties (NL)
 Nederlands Jeugdinstituut
 Ruimte voor de Jeugd (NL)
 Project De Plek (VL)
 UNICEF Nederland (NL)
 Universiteit Gent (VL)
 Vereniging van Nederlandse Gemeenten (NL)

CONNECTYVE

UNICEF NEDERLAND
Bezuidenhoutseweg 74
2594 AW Den Haag
Telefoon: +3188 444 6950
childfriendlycities@unicef.nl
unicef.nl/childfriendlycities

Netwerk Jeugd vriendelijk
Ossenmarkt 3,
2000 Antwerpen
Telefoon: +32 470/95.06.19
Info@netwerkjeugd vriendelijk.be
netwerkjeugd vriendelijk.be

Funded by
the European Union